

Informasjonshefte om detaljregulering Kongens Dam, 3 alternativer på høring. Høringsfrist 17. august 2022

**Bamble
kommune**

Detaljregulering Kongens Dam - plan for økt tilretteleggelse for bad, utfart, rekreasjon - ut på offentlig ettersyn/høring

Teknisk og miljøutvalget har i møte den 6.4.22 sak 24/22 og i Formannskapet den 7.4.22 sak 20/22 anbefalt å legge ut alternativer 1, 2 og 2B på offentlig ettersyn. Formannskapet vedtok også at det utarbeides en publikasjon som informerer om forslaget til reguleringsplan.

Hensikten med planen

Hensikten med planarbeidet er å utvikle et regionalt friområde og å sikre allmennhetens bruk. Formålet vil være å tilrettelegge for allmennhetens bruk av området, blant annet ved at vannspeilet i Hellestvedtvann beholdes på et nivå som sikrer områdets vernestatus samt natur- og friluftsmål.

Planen og dens formål vil kunne bidra til at et regionalt viktig friområde med kulturverdier og naturverdier kan få høyere bruksverdi. Området er en viktig innfallsport til marka og denne funksjonen kan bli styrket.

Planens avgrensning.

Planområdet ligger ved Hellestvedtvannet og Herreelva i Bamble kommune. Kartutsnitt av reguleringsplanens avgrensning er vist på neste side, planområdet har et areal på ca. 65 daa.

Planområder omfatter i dag:

Planområdet omfatter blant annet boliger, mindre veier, innsjø, elv, demning, badeplass, parkeringsplass og skogsterreng samt kulturminner fra blant annet tømmerdrift og kraftproduksjon. Utenfor planområdet er det store skogsområder i nord og i sør. I øst renner Herreelva nedover mot fjorden. Planområdet er mye brukt som friluftsområde, se punkt 4.7. I kommuneplanens arealdel er området avsatt til LNF- område og framtidig friareal.

Tre alternative vannstands nivå for Hellestvedtvannet er vurdert, lav vannstand, høy vannstand og et mellomnivå.

Under behandlingen ble det anbefalt på høring ALTERNATIV 1: HØY VANNSTAND og ALTERNATIV 2 OG 2B: MELLOMNIVÅ. Mellomnivåene vil bidra til forbedrede vannmiljøer og fiskevandring. Forskjell på mellomnivåer sees i illustrasjonene og i måten å bevare deler av dammur på. Høgt nivå reduserer landareal for aktiviteter og fortsetter damsikring/reetablering med tilsyn.

Dokumentene kan sees på Bamble kommune sine hjemmesider:
www.bamble.kommune.no/statusplaner under planer for offentlig ettersyn.

Dokumentene vil også bli lagt ut i Web-kart og kan sees ved å gå inn på grenlandskart.no «klikke» på arealplan og skrive inn plan id 353 og dere vil få opp forslag til plan i Web-innsyn og så kan dere se dokumentene i planregisteret hvor alle tre alternativene ligger.

Eventuelle merknader/innspill til planforslaget sendes

Postmottak@bamble.kommune.no eller

Bamble kommune v/næring og miljø, postboks 80, 3993 Langesund innen 17. august 2022.

Husk åpent informasjonsmøte på Idrettshuset ved idrettsbanen på Herre mandag 20. juni kl. 18.

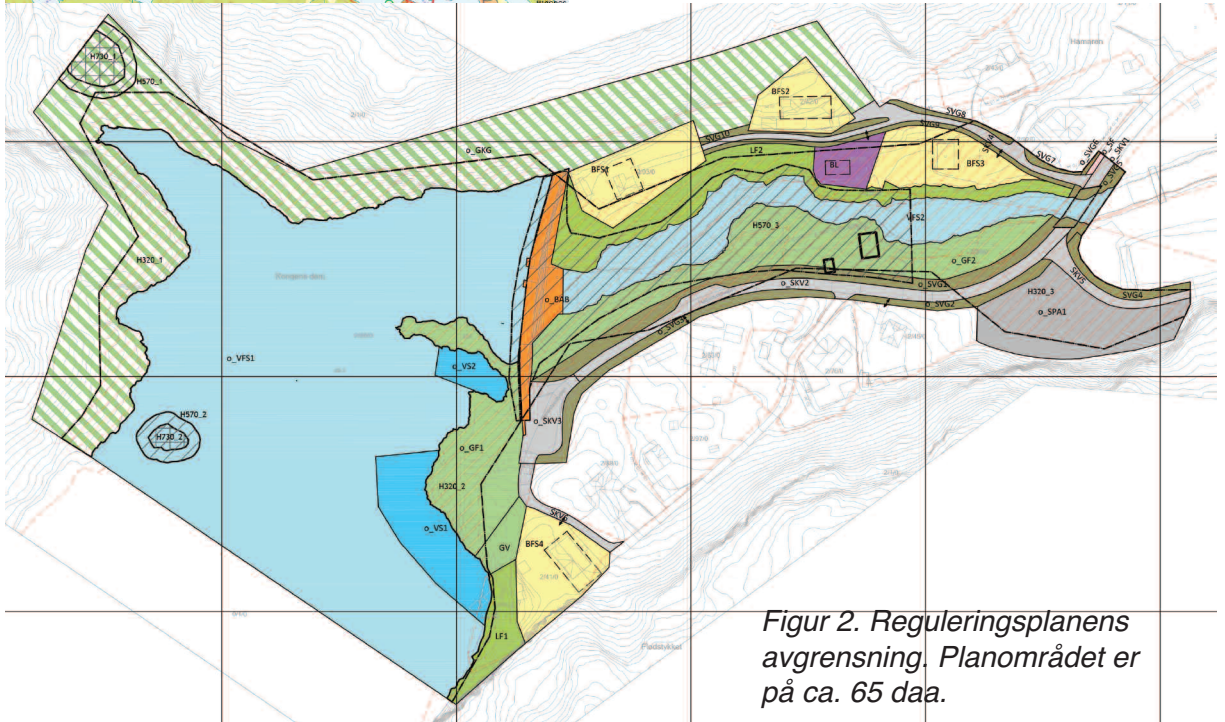
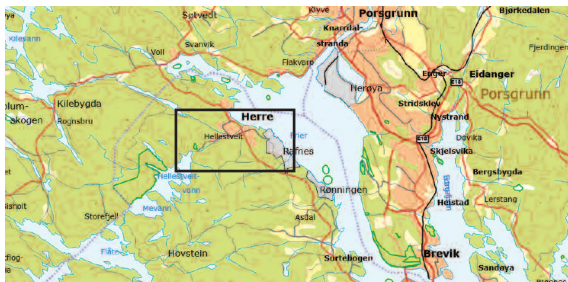
Planprosessen

De alternative forslagene til detaljregulering av området ved Kongens Dam er lagt ut til offentlig ettersyn. Det vil si at hvem som helst kan fremføre sin mening ved å sende inn skriftlige kommentarer til forslagene innen 17. august 2022.

Planavdelingen i Bamble kommune vil deretter gjennomgå de innsendte kommentarene og komme med et forslag til hvilket alternativ som skal velges. Deres forslag vil så bli behandlet av Teknisk og Miljøutvalget, Formannskapet og til slutt Kommunestyret.

Det er kommunestyret som gjør det endelige vedtaket. Deretter kan planen gjennomføres, det vil si at utbygging i henhold til planen kan påbegynnes.

Det er svært viktig at alle som har mening om de alternativene som nå presenteres, komme med sine synspunkter slik at den endelige planen blir så god som mulig.

Figur 2. Reguleringsplanens avgrensning. Planområdet er på ca. 65 daa.

Det er landskapsarkitektfirmaet Feste AS som er engasjert av Bamble kommune til å utarbeide alternative reguleringsplaner for området ved Kongens dam. Dette informasjonsheftet er utarbeidet av miljørådgiver Christian Hagstrøm i Bamble kommune og er inntatt i "Det skjer i Bamble" 2. juni 2022.

Innledning

Reguleringsplanen for Kongens Dam skal legges ut på høring, og målsettingen er at området skal bli et regionalt viktig friluftsområde med høyere bruksverdi enn i dag. I planarbeidet er det gjort grundige undersøkelser, spesielt rundt temaene naturmiljø, kulturminner, friluftsliv og vassdragstekniske forhold.

Kongens dam, slik den fremstår i dag, ble bygget i 1903, men Herreelva har vært regulert i mer enn 500 år til sagbruk, kverner og senere kraftproduksjon.

Figur 1. Historisk kart fra 1899 som viser den gamle Kongens dam og prosjektert ny dam nedenfor. Ny dam og kraftstasjon og ny vei er tegnet inn med svak, grå farge.

Status i dag er at Kongens dam ikke tilfredsstillende i dam sikkerhetsforskriften, og Hellestvedtvannet er tappet ned. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har også gitt konsesjon til å rive damkonstruksjonen, men saken er ikke endelig avgjort, da vedtaket er påklaget.

Betydningen av Kongens dam

Kongens dam har alltid vært for befolkningen på Herre. Kongens dam er inngangspartiet til store friluftsområder som har stor betydning som et viktig utfarts- og friluftsområde for hele Bamble og Grenland.

Vi har også sett på hvordan det er mulig å øke fiskevandringen og dermed fangstmulighetene som i tidligere år er betydelig redusert på grunn av Kongens dam (før nedtapping).

To alternative forslag

Dette informasjonsheftet har til hensikt å synliggjøre de alternativene som foreligger og mulighetene for å utvikle området til et regionalt viktig utfarts- og friluftsområde. Det er vurdert tre forskjellige vannstands nivåer, men bare to av dem er anbefalt lagt ut på høring.

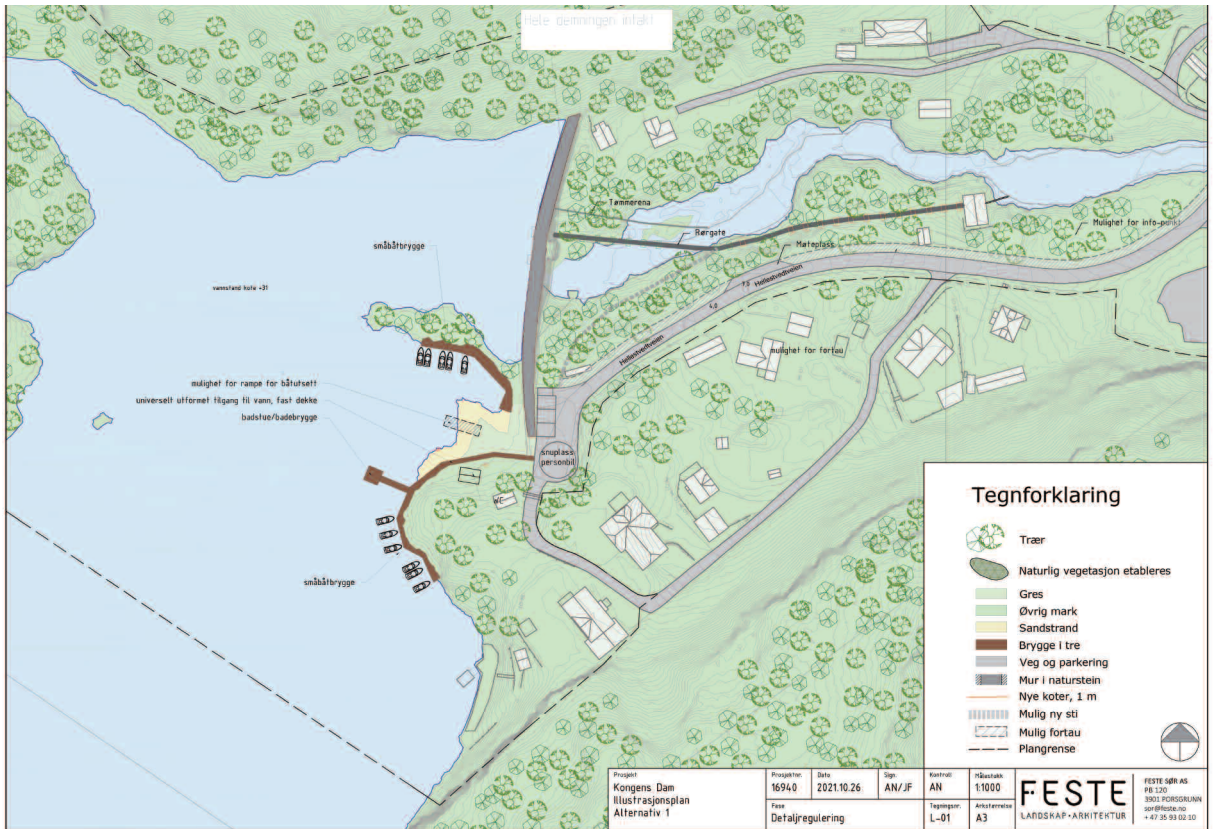
- 1. Alternativ 1:** HØY VANNSTAND, slik som det har vært ved høyeste regulerte vannstand (HRV) før vannet ble tappet ned. Krever at dammen rehabiliteres.
- 2. Alternativ 2 og 2b:** MELLOMNIVÅ. Helt eller delvis rivning av Kongen dam og etablering av en terskel som gir et vannstands nivå i Hellestvedtvannet på ca. 26,5 moh. (en senking på 4,5 m i forhold til tidligere nivå). Forskjellen på alternativ 2 og 2b er at i alternativ 2b bevarer mer av Kongens dam enn alternativ 2.

Det er flere temaer som er utredet i planprosessen, og dette er bare en kort gjennomgang av de ulike alternativene som er anbefalt lagt ut på høring. For mer informasjon kan du se alle dokumentene i saken her:

**Bamble kommune - Detaljregulering Kongens Dam,
plan for økt tilretteleggelse for bad, utfart, rekreasjon - Offentlig ettersyn**

Alternativene som er lagt ut på høring

Alternativ 1: Høy vannstand

Figur 3. Illustrasjon av området, alternativ 1 (høy vannstand)

Alternativ 1 innebærer at vannstanden i Hellestvedtvann holdes på ca. 31 moh., omtrent som ved HRV (høyeste regulerte vannstand). Dette medfører blant annet:

- Kongens dam rehabiliteres og vedlikeholdes.
- Vannstandssvingninger vil bli omtrent som tidligere.
- Isforhold og sikkerhet vil bli omtrent som tidligere.
- Vannføring omtrent som før.
- Friområde og aktiviteter omtrent som tidligere, men videreutvikles noe.
- Flomvannføring omtrent som før.

Fordeler ved alternativ 1, høy vannstand:

- Ingen forandring fra høyeste regulerte vannstand (HRV)/ det folk er vant til.
- Tidligere brygger og stier kan brukes som før.
- Strandlinje og vegetasjon blir som før.

Ulemper ved alternativ 1, høy vannstand:

- Ingen direkte ulemper for hytter og boliger
- Ingen forbedringsmuligheter for friluftsliv langs øvrig strandlinje langs Hellestvedtvann.
- Ingen mulighet for å reetablere vandringmuligheter for laks, sjørøret og ål.

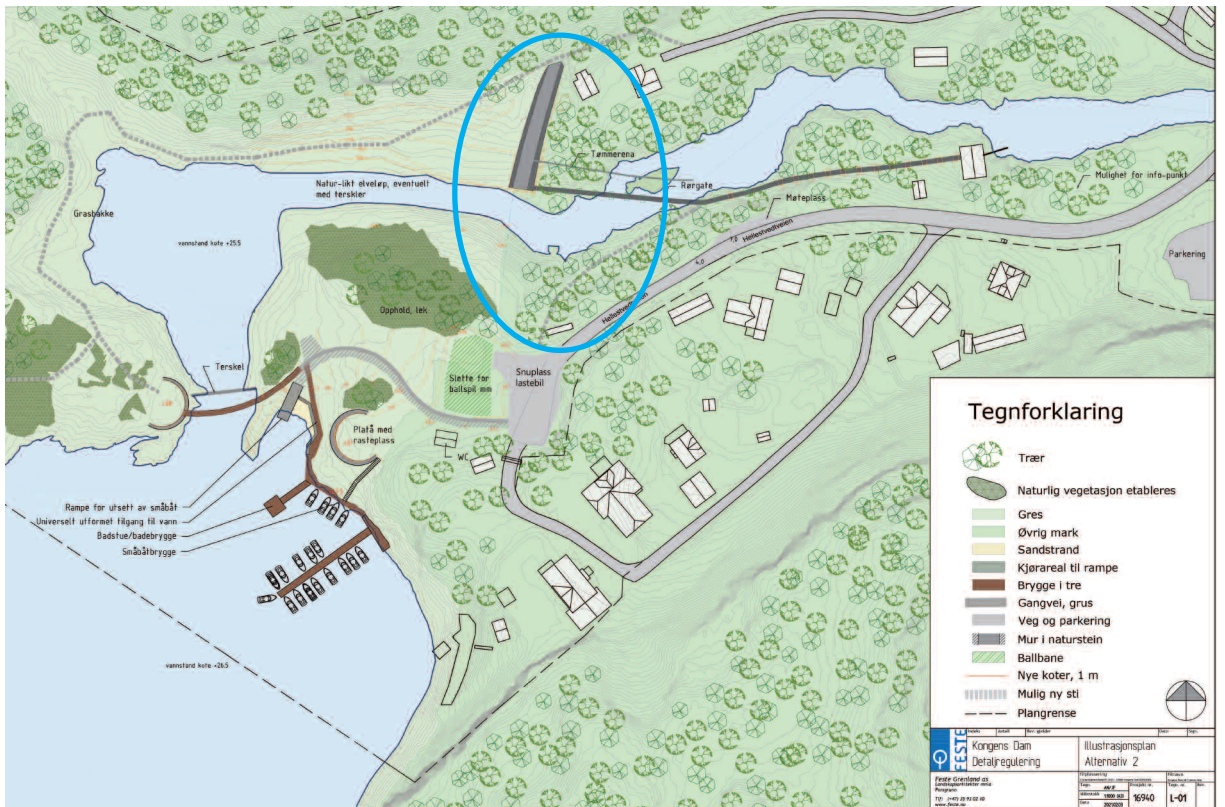

Figur 4. Illustrasjon av området, alternativ 1 (høy vannstand).

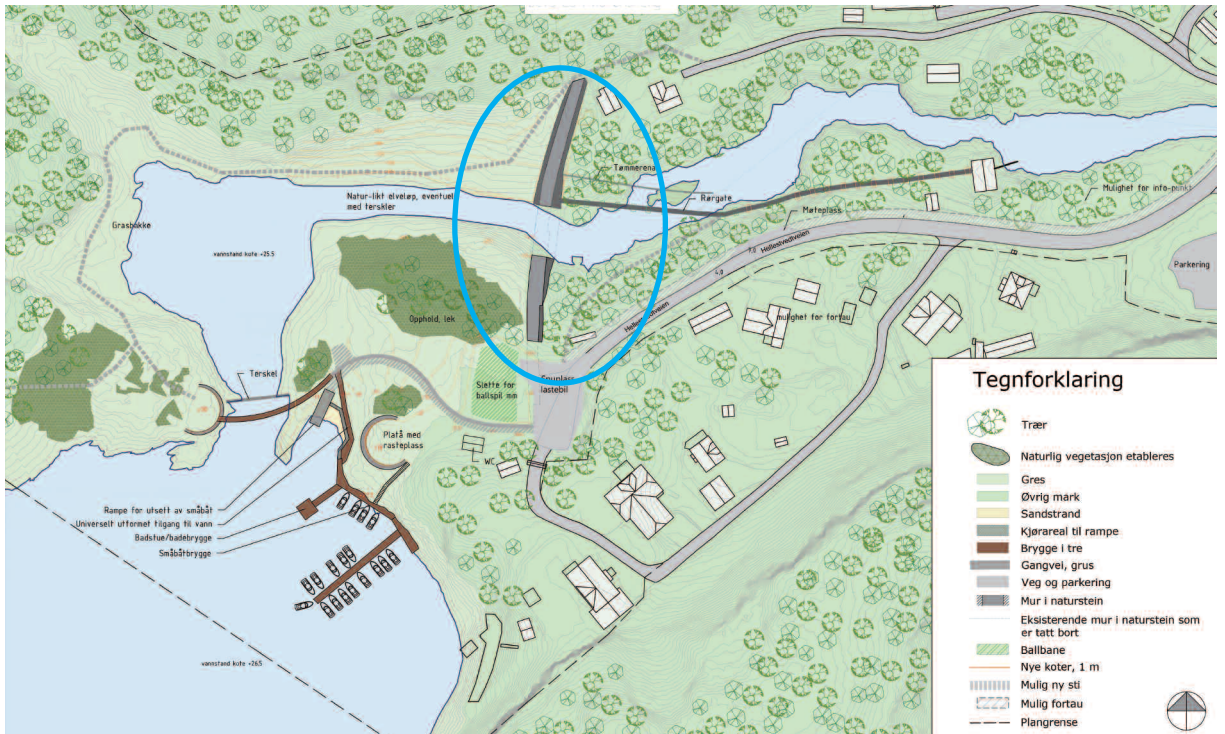
Alternativ 2: Mellomnivå

Alternativ 2 innebærer at vannstanden i Hellestvedtvann senkes til ca. 26,5 moh. Dette medfører blant annet:

- Kongens dam rives helt eller delvis.
- Sperredam rives.
- Det etableres en terskel omtrent ved dagens sperredam.
- Det etableres en lone (stille vann), et kunstig elveløp og erosjonssikre elvebredder mellom terskelen og Herreeelva ved Kongens dam.
- Terskelen konstrueres slik at vannstands nivået blir stabilt og området blir trygt for opphold og bading.
- Hellestvedtvann får noe mindre vannspeil i utstrekning; reduksjon fra ca. 1,5 km² til ca. 1,2 km².
- Vannstandssvingninger vil bli omtrent som tidligere (ved HRV).
- Isforhold og sikkerhet vil bli omtrent som tidligere (ved HRV).
- Friområdet blir større, får flere bruksmuligheter og større kapasitet og kan videreutvikles betydelig.
- Mulighet for oppvandring av laks, sjøørret og ål.
- Flomvannføringen vil mest sannsynlig ikke øke, hvis den øker vil det være helt ubetydelig.

Figur 5. Illustrasjon av området, middels vannstand alternativ 2

Figur 6. Illustrasjon av alternativ 2b. Vannstanden er lik alternativ 2, men mer av Kongens dam er bevart (markert med ring).

Avstand til strandlinja øker

Ved alternativ 2 (mellomnivå) vil avstanden til strandlinja øke for alle hyttene og boligen i og med at vannet senkes med ca. 4,5 m. Endringen av avstand til strandlinja vil variere med terrenget. Noen vil få liten endring i avstand, men relativt bratt tilkomst til vannet. Andre vil få noe lengre avstand, men slakere tilkomst til vannet.

Det første årene vil strandlinja være lite tiltalende, og hyttene vil være mindre attraktive for opphold. I løpet av noen få år vil imidlertid landskapet gro til med stedlig vegetasjon og alle hyttene vil fortsatt ha en fin beliggenhet med visuell kontakt med vannet og det kan etableres stier for tilkomst ned til strandkanten og nye steder for utendørs opphold.

Forhold for friluftsliv

Forholdene for friluftsliv langs Hellestvedtvann generelt bli forbedret med alternativ 2 og 2b, noe som også vil komme hytte- og boligeiere til gode. Dette fordi strandlinja jevnt over blir mindre bratt og mere tilgjengelig for aktiviteter, raste- og leirplasser enten man kommer fra sjø eller fra land. I tillegg blir det flere holmer, nes og bukter som kommer til syne og fiske-mulighetene kan også bli bedre.

Laks, sjørret og ål kan vandre lengre opp i vassdraget

Alternativ 2 og 2b vil også gjøre det mulig for laks, sjørret og ål å vandre lengre opp i vassdraget enn det som er mulig i dag. Siden Kongens dam ble bygget har den representert et vandringshinder for disse artene, og mye av den naturlige dynamikken i vassdraget har blitt brutt.

Disse alternativene vil derfor muliggjøre et svært nyttig og positivt naturforvaltningstiltak, som vil gagne laks, sjørret, ål og elvemusling, samtidig som man vil reetablere en mer naturlig vassdragsdynamikk i elva. Denne løsningen vil altså bringe vassdraget nærmere en naturtilstand enn det som er situasjonen i dag, og et slikt tiltak vil være et relativt banebrytende restaureringsprosjekt i nasjonal målestokk. Å fjerne barrierer og frigi areal oppstrøms er kjent som et effektivt restaureringstiltak, og det vil gi større tilgjengelig gyte- og oppvekstareal for fisk. Det er derfor svært sannsynlig at alternativene 2 og 2b vil øke produksjonen av laks og sjørret i Herrevassdraget.

Konsekvenser for fiske i Hellestvedtvannet og Mevann

En eventuell reetablering av anadrom fisk (laks og sjørret) oppstrøms Kongens dam vil medføre noen endringer for utøvelsen av fiske i området. Det vil fremdeles være tillatt å fiske etter andre arter, men det vil være krav om å løse fiskeravgift dersom man skal fiske i den delen av vassdraget som huser anadrom fisk.

Fiske etter laks og sjørret vil være regulert etter egen forskrift, og bestemmelser om fisketid og liknende må følges. Det vil også bli forbud mot fiske av vinterstøing (utgytt fisk av laks og sjørret) utenfor angitt fisketid for disse artene.

Fordeler ved alternativ 2, mellomnivå:

- Nye muligheter ved eiendommene i de blottlagte arealene mellom HRV og ny vannstand.
- Forbedrede friluftlivsmuligheter langs øvrig strandlinje langs Hellestvedtvann.
- Mer areal til friluft- og rekreasjonsformål ved Kongens dam.
- Muliggjør et positivt restaureringstiltak for vassdraget.
- Muliggjør oppvandring av laks, sjøørret og ål forbi Kongens dam.
- Potensielt økt produksjon av laks og sjøørret.

Ulemper ved alternativ 2, mellomnivå:

- Eksisterende strandlinje blir endret – stor forandring for hytte-/ boligeiere.
- Eksisterende brygger og noen stier/uteplasser kan ikke brukes helt som før.

Avbøtende tiltak

I nærområdene til hyttene/boligen kan det gjennomføres en rekke avbøtende tiltak som vil gjøre at eiendommene vil bli enda raskere trivelige igjen, enn hvis en bare lar naturen gå sin gang. Forslag til tiltak:

- Opprydding av drivtømmer gamle stubber og liknende-
- Etablering av nye stier eller trapper ned til vannkanten-
- Tilplanting med enkelte busker og trær her og der (det bør benyttes lokalt plantemateriale)-
- Eventuelt sikring av skråninger og tilføring av noe vekstjord der det er ekstra bratt og med grove løsmasser.
- Eventuelt tilsåing.
- Etablering av nye brygger som erstatning for de gamle bryggene.

Flom

Alternativ 2 og 2b medfører at Hellestvedtvannets volum og overflateareal reduseres med 0,3 km². Når vannet blir mindre kan dette gi en noe mindre flomdempende effekt, men tilsvarende det naturlige avløpet som var før vassdraget ble demt opp.

NVE har beregnet at en maksimal flomvannføring trolig kan øke med inntil 8 % som følge av nedleggelse av dammene i Hellestvedtvann. Samtidig har det ikke vært noen form for aktiv regulering av vannet, og NVE mener derfor at endringen i flomvannføring ikke er av en slik karakter at den vil ha særskilte konsekvenser lenger ned i vassdraget.

Figur 7. Illustrasjon av området, middel vannstand (alternativ 2/2b). Under har vi for sammenligningens skyld gjengitt illustrasjonen av området ved høy vannstand (alternativ 1)

Det inviteres til:

Åpent informasjonsmøte

på Idrettshuset ved Idrettsbanen

mandag 20. juni 2022 kl. 18.00.

